

**DIARI DE SESSIONS DE LA
COMISSIÓ NO PERMANENT D'ESTUDI
DEL BALANÇ FISCAL DE LES ILLES BALEARS
AMB L'ESTAT ESPANYOL
DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS**

DLPM 382-2000

Fq.Con.núm. 33/28

V legislatura

Any 2000

Núm. 5

**Presidència
de l'Honorable Sra. Mercè Amer i Riera**

Sessió celebrada dia 9 de maig del 2000

Lloc de celebració: Seu del Parlament

SUMARI

I.- COMPAREIXENCES:

1) Compareixença conjunta del Sr. Jordi Maluquer i de Motes, catedràtic d'història econòmica de la Universitat Autònoma de Barcelona, i del Sr. Carles Manera i Ervina, catedràtic d'història econòmica de la Universitat de les Illes Balears.

50

LA SRA. PRESIDENTA:

Senyores i senyors diputats. Començarem aquesta sessió d'avui. En primer lloc, demanaria si es produeixen substitucions.

LA SRA. CAPÓ I ABRINES:

Sí, Margalida Capó en substitució de Maria Salom.

EL SR. RAMON I JUAN:

Miquel Ramon substitueix Margalida Rosselló.

1.1) Compareixença conjunta del Sr. Jordi Maluquer i de Motes, catedràtic d'història econòmica de la Universitat Autònoma de Barcelona, i del Sr. Carles Manera i Ervina, catedràtic d'història econòmica de la Universitat de les Illes Balears.

LA SRA. PRESIDENTA:

L'ordre del dia d'aquesta sessió consisteix en la compareixença conjunta del Sr. Jordi Maluquer de Motes, a qui donam la benvinguda, i del Sr. Carles Manera i Ervina, a qui també donam la benvinguda, a petició d'aquesta comissió no permanent de l'estudi de la balança fiscal de les Illes Balears amb l'estat Espanyol.

En primer lloc intervé el Sr. Jordi Maluquer? Vol intervenir primer el Sr. Carles Manera? Doncs, en primer lloc, començarem pel Sr. Manera.

EL SR. MANERA I ERVINA:

Bones tardes. En primer lloc, voldríem donar el nostre agraïment més sincer a la invitació cursada pel Parlament de les Illes Balears per intervenir en aquesta sessió d'aquesta comissió no permanent sobre el tema de la balança fiscal.

Nosaltres hem preparat una intervenció que tendria dos eixos claus, el primer tractaria la perspectiva dels darrers vint anys de la fiscalitat a les Illes Balears, i de manera particular intentarem esbrinar aquest dèficit fiscal que, per altra banda, altres ponents a sessions anteriors ja han pogut esbrinar i detallar amb cura. I, en segon lloc, en segon terme, la segona part de la nostra intervenció anirà adreçada a una qüestió que també se'ns va demanar des del Parlament que hi incidíssim, en el tema de marcar la necessitat de nous indicadors per a l'economia balear, nous indicadors de caràcter ambiental que acabaran confluint en un tema també de fiscalitat ecològica i que comentarem a la segona part de la nostra exposició.

Per tant, en síntesi, primer intervindrà el professor Maluquer i, un cop ell hagi acabat, intervindrà jo, tal com hem pensat organitzar la sessió.

LA SRA. PRESIDENTA:

Molt bé, Sr. Manera. Per tant, així com ha exposat el catedràtic d'història econòmica de la Universitat de les Illes Balears, com saben tots vostès, senyores diputades i senyors diputats, intervendria el representant de la Universitat Autònoma de Barcelona, el catedràtic Sr. Jordi Maluquer.

Té la paraula.

EL SR. MALUQUER I DE MOTES:

Sra. Presidenta, senyores i senyors diputats. Abans de res, vull també manifestar l'agraïment per l'oportunitat d'explicar-me sobre el tema de les balances fiscals, amb particular incidència en el cas de les Balears, però en general en el tema de la fiscalitat regional i la finançació autonòmica a l'Espanya de les autonomies.

Voldria començar la meva consideració del tema amb un recordatori d'ordre metodològic, per altra banda brevíssim, perquè ha estat fet ja en compareixences anteriors davant aquesta comissió, i és el fet que l'estimació i la determinació dels saldos fiscals, dels superàvits o dèficits fiscals, és extramadament complicada. L'elaboració de la informació estadística no es fa amb la finalitat d'obtenir aquest resultat i, per tant, el que fins ara disposem són estimacions diverses fetes per especialistes diferents, amb criteris que sovint són discutibles o, com a mínim poden ser discutits. També, com que es tracta normalment d'estimacions independents, a vegades ens trobem davant un ventall de resultats per distintes comunitats autònomes que són incompatibles entre si. És evident que la suma dels superàvits i els dèficits fiscals de les disset comunitats autònomes espanyoles, ha de ser zero, perquè Espanya és una, no una i mitja ni mitja, per tant, repeteixo, tots vostès ho saben, però cal que ho digui de nou, aquest tema no el tindrem definitivament determinat ni establert fins que hi hagi estadístiques oficials, algun dia segurament hi seran, potser molt aviat, però fins ara l'única cosa que podem fer és aproximar-nos amb la millor voluntat i, això sí, cada dia amb instruments més discutits, més elaborats i per això mateix, probablement més afinats.

En qualsevol cas, de nou, repetir que juguem amb estimacions, juguem amb dades fetes a partir de supòsits diferents que sovint tenen un grau de complexitat notable.

Bé, al llarg de la meva exposició, em referiré a diverses qüestions que volia anomenar d'entrada: primer, a l'actual posició del saldo fiscal de les Balears amb l'Estat espanyol; en segon lloc, consideraré una sèrie històrica de la inversió pública a les Illes; el tercer cos de l'anàlisi es referirà a l'estoc de capital públic disponible; en quart lloc, la magnitud de les despeses de l'Estat a les Balears; en cinquè lloc, em referiré ja, específicament, a la finançació autonòmica; i, per últim, faré un parell de comentaris -sempre tot molt breu- sobre dues qüestions també metodològiques, la determinació del PIB i l'evolució de la població de les Illes.

Tal com es veu, l'opció que es pren en aquesta exposició és donar cert privilegi a la perspectiva històrica, és el paper que els toca fer als estudiadors, buscar una mica la profunditat del

temps, veure quines són les tendències en el temps, no tant la posició determinada en un moment concret. L'explicació és lògica, és fàcil, una actuació puntual, per exemple, per un esdeveniment especialment rellevant, posem les olimpíades del 92 a Barcelona, podrien donar un resultat molt poc representatiu del finançament d'aquella comunitat autònoma, aquell any potser hi va haver un superàvit, i en canvi els anteriors i posteriors seria un dèficit, depèn, és un tema que convé estudiar amb perspectiva, no solament perquè els resultats rellevants no són els d'un any, és la mitjana d'un nombre significatiu d'anys, com també, en segon lloc, per observar-ne les tendències, perquè una tendència decreixent o una tendència ascendent marquen realitats molt diferents, podem estar en dèficit, però en un bon camí de correcció d'aquest dèficit o pot estar en un superàvit que comença a desaparèixer, depèn. Per tant, és interessant observar les tendències. Anem ja a les qüestions que he anunciat.

En primer lloc, l'actual posició del saldo fiscal de les Balears, ho mostro a partir d'aquesta gràfica que és la més recent que conec com a estimació de totes les comunitats autònomes, repeteixo que l'estimació per separat de cadascuna planteja problemes de compatibilitat entre el conjunt. Aquesta és una estimació feta per Castells i d'altres, encara inèdita, en un llibre que és a punt de publicar-se per l'editorial Ariel que, amb una mateixa metodologia, estima els resultats, els saldos de les balances fiscals de totes les comunitats autònomes, i, per tant, aquí sí que la suma és zero, és a dir dèficits i superàvits, naturalment, es contraresten i el resultat per a Espanya no pot ser d'altre que inexistència de superàvit i de dèficit, naturalment. Per tant, com a mínim, aquest element de coherència interna hi és.

Bé, amb aquesta estimació, Balears obté sobre el PIB de l'any 1998, el dèficit més alt, és a dir, la despesa del sector públic central, estat, organismes autònoms i seguretat social sobre el producte interior brut de la comunitat autònoma és el més gran de totes les disset. Es pot observar com el nivell és semblant, molt semblant, molt proper al de Catalunya, és superior, però no molt al de Madrid, és ja bastant superior al de València i Navarra, i després hi ha tres altres comunitats, Aragó, Euskadi i La Rioja que tenen també un dèficit bastant menor; la resta de comunitats presenten superàvit. El que sorprèn més, em sembla, d'aquesta estimació, és la gran magnitud de les diferències entre els casos extrems, és a dir, si prenem Balears i Extremadura, la diferència en el finançament del sector públic central, directament o a través de la comunitat autònoma, en qualsevol cas, eh?, entre els dos casos, Balears i Extremadura, tendríem gairebé 27 punts percentuals de diferència sobre el PIB de les respectives comunitats autònomes, és una diferència que jo crec que no es troba en cap altra estat federal, diríem. Crec que reflecteix que el sistema encara està per perfeccionar.

Per altra banda, val a dir que és un sistema que aquest país es va inventar fa relativament pocs anys i que, certament, es troba en procés de correcció i no pot ser altrament.

Bé, de tota manera, com vaig tenir oportunitat de divulgar a través d'un article de premsa fa pocs dies, en opinió meua, el producte interior brut és per a Balears un indicador

particularment mediocre de la renda per càpita de la comunitat autònoma. Si això fos veritat, després insistiré sobre el tema, el resultat seria que el dèficit real seria més gran, perquè em sembla que la dada més desviada de la realitat de les disset comunitats autònomes és el PIB de Balears, en tot cas després eventualment en podríem parlar. Si això fos cert -repeteix-, aleshores el dèficit seria bastant més gran que no el de Catalunya.

La segona qüestió que volia plantejar és la inversió pública a les Illes. Tal com he assenyalat fa una estona, aquí es construeix una sèrie històrica des del 1981 fins al 1996, és una sèrie relativament llarga, per tant, que permet advertir l'evolució de la inversió que realitza l'Administració central i la inversió de les comunitats autònomes que es finança per la pròpia Administració central, no la finança amb recursos propis, únicament allò que procedeix de l'Administració central, perquè del que es tracta és de mesurar la posició del (...) amb l'Estat espanyol, tal com correspon al títol d'aquesta comissió no permanent del Parlament balear.

Bé, la sèrie és construïda, ara sí, a partir de dades oficials, és a dir, les dades territorialitzades de despesa de l'Administració central. En aquest cas, el gràfic recull una expressió molt simple, però que em sembla que permet valorar fins a quin punt el comportament de la inversió du una dinàmica o una altra. Es tracta, simplement, de la ratio obtinguda entre el percentatge d'inversió a les Illes sobre la inversió espanyola respecte del percentatge de la població de les Illes sobre la població espanyola. Si el resultat fos la unitat voldria dir que l'Administració central invertiria a les Illes exactament el mateix percentatge que s'obtingria de calcular la població de les Illes sobre la població total. Si, en canvi, el resultat és inferior a la unitat, voldria dir que s'inverteix menys del que correspon al percentatge dels habitants sobre el total de la població espanyola, si el resultat fos superior a la unitat, aleshores seria una situació, diríem, de sobreinversió en relació amb la població de les Illes.

La gràfica mostra que hi ha tres anys, segons les dades que presento aquí, 1983, 84 i 85 en què la inversió de l'Administració central -repeteix- o també el finançament de la inversió feta per l'Administració central, la inversió autonòmica, supera el percentatge que correspondria a la població, del 1983 al 1985. Després va registrant una davallada progressiva fins a situar-se, l'any 1990, a un nivell ja força baix, i l'any 1993 al nivell més baix de la sèrie. Es pot observar que la sèrie té una tendència descendent. Això no és proporció sobre el PIB, això és directament les inversions en percentatges sobre la inversió total espanyola territorialitzada, per tant no considera la inversió no territorialitzada, en conseqüència no podem dir que això és tota la inversió que ve a les Balears, sinó només aquella que podem concretament registrar perquè està registrada, territorialitzada en les fonts estadístiques oficials.

Aquesta sèrie d'inversió permet obtenir, permet calcular l'estoc de capital públic disponible, és a dir el flux d'inversió va creant un estoc, que és el conjunt dels mitjans de producció finançats per l'Administració pública al servei de la inversió privada i al servei de l'activitat productiva. Aquest agregat,

l'estoc de capital públic, està, en principi, relacionat amb l'estoc de capital en general i també, naturalment, amb el creixement econòmic, per tant la dada pot ser d'interès, veure quina és la dotació de capital públic de què disposen les distintes comunitats autònomes.

El càlcul ha estat fet per Frutos, entre el 1969 i el 1988, es tracta, per tant, de la inversió acumulada durant vint anys, això dóna una idea de, per un període relativament llarg del temps, fins a quin punt s'ha creat capital públic i, per tant, aquest capital públic ha pogut vehicular, ha pogut impulsar, ha pogut contribuir al creixement econòmic.

La conclusió de l'estudi de Frutos és que l'economia de les Illes no necessita de moltes injeccions de capital públic, perquè el capital públic no ha estat gens abundant i, en canvi, és evident que el creixement ha estat més que notable.

En aquest cas, l'estudi calcula els saldos de capital públic com a accés d'inversió sobre la mitjana espanyola per habitant, i el dèficit de capital públic seria una inversió menor per habitant que la mitjana espanyola. Per tant, es calculen els saldos de l'estoc de capital per habitant. Doncs bé, els resultats que presenta aquest exercici consisteixen que a l'altura del 1988, el capital públic acumulat hauria estat deficitari en relació amb la mitjana espanyola, és a dir, hauria estat inferior a la mitjana espanyola, per sota de Catalunya i València, que tenen dèficits més greus, però ja prop de la resta de les regions que tenen dèficit. Per tant, en aquest cas hi hauria dèficit, encara que menor que a València i que a Catalunya.

El mateix autor del càlcul fa una estimació, aquesta he de dir que la presento purament com un exercici una mica especulatiu, l'exercici consisteix a estimar els estocs en relació amb una dotació de capital públic ideal, això pretén establir quina hauria hagut de ser la inversió en el cas que el comportament de la inversió pública hagués estat de la forma en què es preveu la distribució dels fons de compensació interterritorial, insisteixo que és un exercici bastant especulatiu, el presento únicament a títol gairebé d'element de contrast, gairebé de curiositat. Insisteixo, per a mi és bastant especulatiu i se li ha de fer una lectura, en fi, prudent. En tot cas, el resultat que dóna aquest exercici seria que, per a Balears, en termes per habitant, el capital públic acumulat a l'altura del 1988 presentaria un dèficit per càpita molt superior, en pessetes/habitant, 225.589 pessetes, molt superior a totes les altres comunitats autònomes, unes sis vegades superior a la segona, Castella-La Manxa, i pràcticament més de deu vegades superior, aquest dèficit, a la resta de comunitats autònomes que tenen dèficit. Repeteixo que és, però, un exercici una mica especulatiu, atès que la determinació de quina és la dotació ideal de capital públic parteix d'uns supòsits difícils d'establir.

Ja no és gens especulatiu el que presento ara, passant en quart lloc, a la magnitud de les despeses de l'Estat a les Illes. En aquest cas es tracta de la classificació de les despeses territorialitzades, una altra vegada, de l'Estat, de l'Administració central, entre el 1987 i el 1996, de forma acumulada i en pessetes del 1996 per habitant. Aquesta inversió, la despesa de l'Estat, suma les inversions reals de l'Administració central, les

despeses vinculades a la política regional de l'Estat, és a dir el fons de cooperació interterritorial, però suma també les accions estructurals, és a dir Ceder i Fons Social Europeu, així com instruments d'acció local i altres dotacions com convenis, contractes programa i subvencions. De manera que, en principi, suma la totalitat de les vies de la inversió que es troben territorialitzades. En aquest cas, trobem en milers de pessetes del 1996 que de les comunitats autònomes considerades, que són totes menys les dues comunitats autònomes finançades pel règim foral, País Basc i Navarra, la que presenta la xifra més baixa és Balears, per sota de Catalunya i València.

He fet un altre exercici molt simple, per presentar les mateixes dades, que consisteix ara a igualar les despeses de l'Estat per habitant acumulades durant aquests deu anys a Balears, igualar-les a cent, convertir-les en base de comparació, base 100, per establir sobre aquesta base de comparació el nivell de les despeses de l'Estat per habitant de la resta de comunitats autònomes de règim comú, és a dir, exceptuant les dues forals. En aquest cas, com podem observar, la xifra de Catalunya és 119,5, la de València ja és superior, 143,5, Rioja i Madrid se situen a l'entorn, entre 160 i 170 sobre base 100 per a Balears, i la resta de comunitats s'aproximen a disposar d'un nivell doble de despeses de l'Estat per habitant, de forma acumulada al llarg d'aquests deu anys.

Passo a la cinquena qüestió que volia exposar aquí avui, el tema de la finançació autonòmica, en aquest cas, simplement assenyalaré que l'estudi realitzat per Baños Torres, Fidelo Salomón i Selva Sevilla troba que un cop posat en relació amb el PIB regional, la despesa directament realitzada, pressupostada, en realitat, per a Balears, torna a ser la més baixa de les quinze comunitats autònomes considerades en tots els anys que van des del 1989 al 1995, anys que cobreix l'estudi d'aquests tres autors. I això sense ni una sola excepció, tots els anys.

Aquesta és una conclusió que es podria esperar a partir de la classificació de les Illes Balears com la regió espanyola amb un PIB per càpita superior, atesa la marcadíssima orientació redistributiva del sistema de finançament de l'estat autonòmic, la comunitat amb una renda per càpita més elevada ha de ser, necessàriament, aquella que disposi d'una més baixa proporció dels recursos que ella mateixa és capaç de generar. Dit d'una altra manera, ha de ser forçosament la que majors transferències realitzi envers les regions més pobres.

Per tant, era un resultat previsible. Ara bé, a banda de la respectiva magnitud del PIB, la capacitat de despesa per habitant dels governs regionals es mostra ben distinta, i això ja no era tan previsible. Si s'analitza el cas de les Illes Balears en comparació amb les altres comunitats autònomes de l'article 143 que presenten un nivell competencial semblant, que formen el mateix grup de les comunitats dites pluriprovincials, encara que les Illes no ho siguin, sí que en tenen característiques, com és sabut, en aquest cas, les dades relatives a les despeses de cada any, entre el 1995 i el 1999, tornen a ser també les més baixes.

Un nou gràfic, el darrer, presenta el millor dels anys d'aquesta comparació, que és el darrer, el 1999. Segons les

dades de milers de pessetes pressupostades per habitant, Balears, aquest any 99, és la comunitat que té la despesa prevista més baixa de les cinc, però ara ja tendeix a aproximar-se a la mitjana, com també Castella-Lleó, que és la segona més mal finançada. Però les dues estan per sota la mitjana i naturalment per sota de les altres tres, que són Aragó, Castella-La Manxa i Extremadura.

Per tant, una conclusió que es treuria d'aquest exercici consisteix a assenyalar que des del 95 fins al 99, Balears ha estat la comunitat pitjor finançada del seu grup competencial, però també sembla mostrar-se que les dades tendeixen a corregir-se i que la tendència, en aquest cas, es pot considerar més positiva, perquè es dirigeix a un nivell que s'aproxima al nivell mitjà. Almenys, aquestes són les dades a partir de despesa pressupostada, no de despesa liquidada.

Finalment, com he assenyalat al principi, voldria fer un parell de comentaris o notes metodològics.

La primera, com he assenyalat al principi, fa referència al producte interior brut de les Balears. Voldria advertir que a causa de les seves particularitats, l'economia de les Illes presenta dificultats especialment grans per a l'establiment de les magnituds que corresponen al producte interior brut corresponent. Com és sabut, dues institucions, una oficial i una altra privada, el BBV i l'Institut Nacional d'Estadística, proporcionen dades sistemàticament de comptabilitat nacional o agregats significatius a nivell de comptabilitat regional també. Doncs bé, la renda familiar bruta disponible de l'any 1992 calculada pel BBV és més d'un 20% superior a la calculada per l'Institut Nacional d'Estadística, repeteixo, més d'un 20%. El consum privat, un altre agregat rellevant en qualsevol economia, el consum privat de l'any 1993 és més d'un 23% més elevat segons el BBV que no pas a les dades de l'Institut Nacional d'Estadística.

Naturalment les dades que compten al final són les de l'Institut Nacional d'Estadística, perquè són les dades oficials, són les que serveixen per a l'establiment dels mecanismes de finançament, no solament a nivell espanyol, sinó a nivell de la comunitat europea. Però, en els últims anys, no disposem de dades perquè l'INE està revisant les sèries de comptabilitat regional per tal d'aplicar una nova metodologia al (...) 95, de manera que només disposem, per als darrers anys, de les dades de la Fundació de les Caixes d'Estalvi, de la Funcas, que vénen a ser les mateixes del BBV anteriors. Voldria manifestar, amb tots els respectes i tots els reconeixements a aquesta venerable institució que fa més de 45 anys que ens proporciona informació agregada quan no n'hi havia de caràcter públic, però personalment crec que les dades són molt esbiaixades a l'alça, i especialment ho són per al cas de les Balears.

Si s'analitza el nivell dels salaris mitjans, dels salaris de Balears, o el nivell mitjà de les pensions de Balears, no s'entén com el producte interior brut pot ser tan i tan superior a la resta de les comunitats autònomes. Jo no som qui per dir-ho, evidentment, però pens que és una tasca important que pugui procedir-se a una certa revisió dels criteris d'estimació del PIB de les Illes fet des de dins de les Illes o des de fora, potser

hauria de ser l'Institut Nacional d'Estadística qui ho realitzi, però aquí hi ha un problema greu, la discordança de les xifres és massa gran i encara penso que les pròpies estimacions de l'INE em sembla que també estan marcades per un biaix a l'alça. Amb això no pretenc pas dir, no tindria cap sentit, que les Illes no formin una comunitat autònoma d'elevat nivell de renda, que evidentment ho són, la qüestió és si ho són de la forma en què ho diuen les estadístiques o no tant.

El segon comentari que volia fer és relatiu a la població. Gran part de les estimacions dels saldos de les balances fiscals es presenten pràcticament sempre, en realitat, en termes per càpita, en termes per habitant, es presenten en aquests termes, simplement, perquè estem comparant comunitats autònomes de poblacions molt distintes, no té sentit posar en relació xifres molt diferents fins i tot amb les del PIB que són relativament variables, per habitant tenim una magnitud, en principi, molt segura, molt contrastada que és el nombre dels residents oficials en una determinada comunitat autònoma, en un país o en una regió. De tota manera, i per sorpresa personal, meva, he pogut comprovar en la darrera xifra de població elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística que el supòsit que la població espanyola és estable i que la població de les comunitats autònomes creix bàsicament al mateix ritme i, per tant, que podem utilitzar qualsevol referent de població perquè bàsicament són immòbils, és un supòsit íntegrament incorrecte. Les xifres últimes de l'INE, de l'any 1998, mostren que la població de Balears ha augmentat entre 1991 i el 1998 a una taxa acumulativa anual de l'1,56%, repeteixo, 1,56%, mentre que, al mateix temps, entre el 1991 i el 1998, la població espanyola ha augmentat el 0,23%, és a dir, un creixement set vegades inferior. Perquè puguem tenir una idea fàcil i ràpida del que vol dir això, a l'actual taxa de creixement de la població de Balears, les Illes duplicarien les seves dimensions poblacionals en 40 i pocs anys. Espanya al ritme actual de creixement necessitaria 500 anys.

Això vol que quan utilitzem la xifra per càpita i ens referim a l'última xifra censal, que és la de 1991, estam partint d'uns supòsits que és erroni, i és que totes les comunitats autònomes no han crescut o ho han fet poc i al mateix ritme, però és que no és cert, és que Balears ha crescut molt; aleshores aquesta xifra per càpita ens dóna una referència equivocada. Si no s'actualitza, i el cens pròxim ens ho permetrà fer de forma definitiva, amb la població real estam ignorant un fet, i és aquests càpites de les Illes cada vegada són més, és a dir, que la població creix clarament per damunt del conjunt de la població espanyola.

Acabaré amb algunes reflexions personals molt breus i d'ordre molt general. Voldria, primer, assenyalar que evidentment les decisions respecte al finançament públic i al desenvolupament de polítiques internacionals corresponen exclusivament als representants populars. No és possible donar, des d'una opinió diríem tècnica, criteris vàlids per a la distribució; qualsevol distribució és en principi factible. Una altra cosa és si aquella distribució és la que pot semblar més adequada, però és una decisió política que correspon a aquells que estan legitimats en un sistema democràtic per prendre aquestes decisions. Per tant, no és correcte des d'una posició

tècnica dir que hi ha massa dèficit, hi ha poc dèficit, hi ha massa superàvit, hi ha poc superàvit.

La pretensió d'accelerar el creixement de les regions més pobres d'un país per tal que s'aproximin a les més riques no és solament una pretensió legítima, sinó que és clarament positiva. Una comunitat política perd tot significat sense un cert exercici de solidaritat, però també exigeix un cert principi d'igualtat entre ciutadans quant a la prestació dels serveis públics, i aquest és el punt difícil de coordinar: Fins a quin punt la solidaritat pot anar en detriment del principi d'igualtat i de serveis públics per igual o no. Hi ha una certa contradicció, perquè la igualtat per la (...) impedeix la solidaritat quan les dues coses es porten al límit. Si el finançament en temes de proporció sobre el PIB de totes les comunitats autònomes hagués de ser igual seria impossible realitzar accions de solidaritat i això negaria el principi constitucional que és bàsic per a la convivència, de manera que el tema és delicat, és complex.

Però tampoc sembla molt discutible que una política regional molt dirigida a proporcionar recursos a sectors poc dinàmics pot tenir la contrapartida de deixar mancats de recursos els sectors dinàmics, i en definitiva l'èxit de les regions més dinàmiques és també la clau perquè es pugui dur a terme una política redistributiva de la qual depèn el benestar de les regions que avancen menys. Hi ha, per tant, un punt de molt difícil combinació entre els objectius de solidaritat interterritorial i d'equitat.

En tot cas a mi em sembla -i és purament una opinió personal, no té l'autoritat que dona la representació popular i, per tant, no té altre valor, com he dit, que la simple presentació d'una opinió- que, com a mínim pel que són els serveis públics essencials, no es pot acceptar una diferència sensible en el finançament, és a dir, per definició, i l'Estat espanyol així ho preveu, discriminacions en el finançament de la sanitat no tindrien sentit, la raó de pertànyer a una regió més rica no és acceptable com a criteri per tenir una assistència sanitària mediocre, sinó igual; però és també un criteri probablement exigible en el terreny de l'educació, és un criteri exigible en el terreny de la seguretat pública, per exemple, i tants altres.

De manera que simplement voldria dir que els mecanismes de discriminació en el finançament de les regions, essent com són necessaris, és també convenient que siguin moderats i que siguin sotmesos al contrast de l'eficiència econòmica de la inversió. Si la inversió no garanteix l'eficiència i no dona suport a la competitivitat, probablement el futur algun dia en passaria una greu factura.

Això és tot. Gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Maluquer, per la seva intervenció, i li agrairíem que ens facilités una còpia d'aquestes transparències, aquestes gràfiques i aquestes estadístiques que vostè ha passat per

incorporar a aquest *Diari de Sessions* i, sobretot, perquè les diputades i els diputats tinguin aquestes interessants xifres.

I ara, així com s'ha exposat al començament d'aquesta sessió, tindrà la paraula el Sr. Carles Manera per completar aquesta exposició d'aquesta sessió d'avui. Té la paraula, Sr. Maluquer. Perdó, Sr. Manera.

EL SR. MANERA I ERVINA:

Gràcies. Bé, com anunciava al principi de la ponència, la tasca entre el professor Maluquer i jo s'ha dividit en aquestes dues parts: la primera abastava el tema estrictament fiscal; la segona, i a requeriment també d'aquesta comissió, abordava o pretendrà abordar qüestions que incideixen en alguns dels aspectes que s'han comentat prèviament, particularment en la composició del producte interior brut regional i, de manera més concreta, en la necessitat d'adoptar nous paràmetres de medició per poder obtenir una visió molt més acurada de - diguem-ne - les contrapartides d'aquest creixement econòmic tan important que té la comunitat autònoma.

En aquest sentit el que exposarem a partir d'ara serà una sèrie de dades, d'indicadors, sobre la necessitat peremptòria, al nostre parer, que es comencin a elaborar, de la mateixa manera i amb la mateixa celeritat acadèmica que es fan els càlculs del producte interior brut, altres matrius, altres bateries de dades i de xifres que afecten estrictament magnituds, variables de caràcter biofísic, és a dir, seria el contrast del creixement econòmic mesurat en termes de sostenibilitat. Aquesta seria un poc la reflexió que jo pens fer ara i intentaré ser el més sintètic possible i anar acurant la nostra informació.

Bé, el primer que hem de dir és que aquest plantejament metodològic que acabo d'anunciar està obligant els científics socials que estan preocupats seriosament per temes ambientals a plantejar vies de treball que possibilitin, en aquest sentit i en àmbits propers, identificar i, si s'escau, mesurar els elements que porten a una sostenibilitat de l'economia.

En el cas de les Illes Balears és cada vegada més urgent passar del concepte teòric a la seva aplicabilitat pràctica des del moment en què la funció, la definició original de sostenibilitat econòmica implica una multiplicitat d'aspectes que van des de la redistribució de la renda, les situacions socials com la misèria o les marginacions, etc. En aquest sentit les Balears podem dir que han entrat ja en una fase en la qual s'ha reduït sensiblement la capacitat ambiental per proporcionar béns i serveis, particularment aigua; és un problema que tots vostès tenen al cap i que té una transcendència mediàtica enorme.

Això és per dos motius molt clars: En primer lloc, perquè a mesura que s'incrementa la població en aquesta comunitat autònoma -i això, a les dades que abans comentàvem, va en aquesta direcció; la nostra perspectiva és que les dades demogràfiques estan esbiaixades a la baixa la comunitat autònoma, sobretot aquest increment poblacional de caràcter estacional i com a conseqüència d'aquest increment del consum per càpita- la demanda de béns i de serveis ambientals està superant la capacitat del medi ambient per proporcionar-

los. Aquesta seria una primera causa. Una segona és que els ecosistemes que aporten béns i serveis s'estan sobreexplotant a les Illes Balears; els exemples que tenim són de tota mena, i tal vegada el més important sigui la salinització dels pous mallorquins per causa d'una utilització sovint desordenada i impulsiva que no ha tengut en compte en aquest sentit els plantejaments de futur.

Anem per tant, amb aquesta primera declaració diguem-ne teòrica o metodològica, a abordar temes més concrets.

El primer d'ells, que alguns qualifiquem o definim com a problemes ambientals i econòmics, per extensió, greus, el primer d'ells és la qüestió de l'aigua. Les dades més recents que hem pogut reconstruir sobre el tema de l'aigua provenen del Pla hidrològic de les Illes Balears. Aquest pla hidrològic de les Illes Balears dibuixa dos escenaris, un per a l'any 2006 i un altre per a l'any 2016. És interessant veure com en els dos casos, en els dos escenaris treballats, el 2006 i el 2016, tenen aquí vostès els desglossament per illes i el total de Balears, la demanda previsible, la tenen en aquesta columna en el cas del 2006 i en aquesta en el cas del 2016, (...) dèficits de recursos hídrics que podríem avaluar en el 2006 en 23 hectòmetres cúbics, i en el 2016 en 24 i escars hectòmetres cúbics. És a dir, estam parlant, per tant, d'un horitzó en el tema d'aigua de clara insostenibilitat econòmica i ecològica, si feim en aquest sentit consemblants els dos termes, i en el cas amb què jugam ara o que plantejam indubtablement s'hauria de fer així.

Aquestes previsions que hem fet a partir del Pla hidrològic són previsions moderades, perquè parteixen de la idea que la població de les Illes Balears creix en una taxa moderada, reduïda, de l'ordre de l'1%. Les dades disponibles entre 1996 i 1999 quant a demografia indiquen escenaris encara més preocupants; perquè es facin una idea, entre el 96 i el 99 la població de Mallorca va créixer aproximadament un 7%, i a Palma, la capital, aproximadament un 2,30%; per tant, és una tendència clarament a l'alça que trastocaria les dades, repetesc, moderades que s'estan oferint a partir del Pla hidrològic de les Illes Balears.

Aquest creixement poblacional, que tal vegada és l'element d'atenció més important que té l'economia balear en aquests moments i que evidentment genera aquesta sensació de pressió sobre els recursos, ha posat en concurs una sèrie de projectes que passen per la depuració d'aigües, la dessalinització i l'Operació Vaixell en anys recents. Les depuradores d'aigües, les famoses o les anomenades Edar, estan generant fluxos aquífers per al consum sobretot de les zones de reguiu. I finalment la dessaladora de la badia de Palma és un complex que està pensat per obtenir uns 45.000 metres cúbics d'aigua diaris, que significarien al voltant de 15 hectòmetres cúbics anuals. Els remet de bell nou a aquesta taula i és clarament perceptible com aquesta situació no podria compensar, tal com estan les coses en aquests moments i preveient unes taxes de creixement similars, no podria compensar l'alça dels consums agrícola i urbà. De manera que podríem parlar del fet que en temes aquífers, evidentment, les Illes Balears estarien en un terreny difícil d'insostenibilitat.

Un altre factor concret és el consum energètic. El consum energètic s'ha disparat a partir del turisme massiu. Hi ha tres factors que han incidit en aquest tema; en primer lloc, el creixement de l'economia i, per tant, dels nivells d'activitat; en segon terme, l'evolució tecnològica que ha facilitat un ús més àgil de l'energia i, al mateix temps, ha afavorit l'enlairament del consum; i finalment cal dir les variacions dels preus relatius de les diferents formes d'energia que han suposat un abaratiment dels valors finals. Hi ha dos sectors estratègics que han protagonitzat aquesta situació, que són el sector de la construcció i el sector elèctric. En els dos casos la dependència exterior pel que fa a la disponibilitat energètica és total, i en aquest sentit el notable creixement que han experimentat aquests dos sectors s'ha generat a partir també del creixement del PIB i, val a dir-ho, del increment també notable de l'emissió de residus a l'exterior.

El consum energètic net de la comunitat autònoma, mesurat en tones equivalents de petroli, entre l'any 88 i l'any 97, el tenen aquí perfilat. Es pot veure com a partir de l'any 93 es produeix un canvi important en el consum net d'energia; estam parlant del balanç energètic existent i el que s'està utilitzant per propulsar aquesta gran locomotora que és l'economia balear. Parlem, per tant, d'un increment notable de l'energia que s'ha de solucionar via importacions, principalment les entrades de carbó de Cok i d'hulles de gran poder calòric. La demanda d'aquests productes ha crescut a taxes de dos dígits; estam parlant, per exemple, d'un 13% i d'un 12,3% en el consum en les importacions de combustibles per poder alimentar aquest creixement de la nostra economia i, per tant, aquest consum net energètic presenta aquest perfil clarament a l'alça.

El tema de l'aigua i el tema de l'energia, per tant, constitueixen dos elements, dues claus que no poden fer que acluquem els ulls; són dos factors on la bateria d'indicadors biofísics és ja potent i que hauríem de col·locar al costat de les estimacions que anam fent sobre el producte interior brut. En aquest punt volíem incidir en la necessitat, com a tercer element a comentar, la necessitat d'obtenir més i millors informacions de caràcter ambiental. Les que hem pogut obtenir per aquestes dues bases d'indicadors pens que són suficientment fiables, estan contrastades per distintes fonts, i permeten albirar per on van els tirs en el tema del creixement d'aquests recursos, però pensam que cada vegada és més necessari obtenir més bateries de dades, més xifres que permetin compensar la informació estrictament monetària.

Com dèiem abans no es tractaria, en aquest cas, de defugir la utilització del producte interior brut com a magnitud, sinó d'utilitzar-la correctament en altre tipus de matisacions.

Pensam, en aquest sentit, que la intersecció de variables de caràcter monetari amb altres de naturalesa més aviat física, presenta una triple virtualitat. En primer lloc, la base de coneixements que es pot obtenir és prou sòlida, ja que s'utilitza la mateixa metodologia que feim servir per confeccionar les taules *input/output* de la comunitat, les taules *input/output* convencionals. En segon lloc, el cúmul de dades pensam que pot permetre canviar tendències des del moment en què es tracta de plantejaments de caràcter integrat i no parcel·lat;

volem dir amb això que del que es tracta és de construir, ben igual que s'ha fet, per exemple, a la Comunitat Valenciana o s'està fent a Andalusia, uns quadres de comandament que permetin determinar quin és l'impacte del creixement econòmic sobre la dotació de recursos naturals, quin és l'impacte del creixement del PIB regional sobre els estocs de capital natural existent a les Illes, particularment l'aigua, també el territori com a factor escàs, etc.

Metodològicament resulta complicat establir aquestes variables de forma agregada, perquè existeix, val a dir-ho, una despreocupació estadística per aquestes qüestions. L'exercici més plausible és el de poblacions concretes; nosaltres hem fet un exercici particular per al cas de la ciutat de Palma, i hem arribat a una sèrie de conclusions que val la pena que vegin.

En primer lloc, la producció de residus urbans a la ciutat de Palma ha crescut, entre 1991 i 1997, mesurada en tones; ha passat de 188.000 tones a 203.000 tones; és una xifra absoluta molt important en molts pocs anys. Però, a més a més, aquesta mateixa dada mesurada per càpita presenta un increment encara més cridaner: aproximadament 1,66 quilograms de fems per persona i dia; aquesta seria la producció de residus sòlids urbans de la capital. Parlem ara de Palma pel que hem dit abans, perquè a nivell metodològic tal vegada aquests exercicis, que pensam absolutament necessaris per mesurar millor les dades del PIB, tenim informació més concreta a partir d'exemples més específics com poden ser els exemples de caràcter municipal; el cas de Palma seria un d'ells. Aquesta projecció de la ciutat de Palma quant a la generació de fems enllaça perfectament amb el que passa a la resta de la comunitat autònoma. La comunitat autònoma lidera la producció de residus domèstics l'any 1997 en quilograms per habitant i dia; Galícia seria la cua, amb 0,82 quilograms per habitants i dia, i la comunitat de les Illes Balears generaria un quilogram més de fems cada dia.

Aquesta seria una mostra del que comentam, una mostra de l'existència d'aquestes dades i que permet observar com l'economia creix molt i ho fa sòlidament però, alhora, l'altra cara de la moneda d'aquest creixement és aquest tipus d'impacte negatiu sobre el medi ambient. Això no només afecta a la generació de residus, sinó també a la qualitat de l'aire...

Disculpin la complexitat de la taula, però sintèticament només m'interessa que tinguin clar... Aquí tenen les ciutats de més de 250.000 habitants de l'Estat espanyol, i una sèrie de substàncies que es troben en l'ambient. És important precisar com, en el cas de substàncies molt tòxiques, (...) còctels, perdonin l'expressió, però és així com químicament se'ls anomena, com és el cas (...), la ciutat de Palma té una contaminació (...) molt superior a la de Madrid o a la de Barcelona, que són ciutats que tothom considera notablement contaminades. Explicacions d'això: l'increment brutal del trànsit rodat a la ciutat, i això també són elements que els polítics han de tenir en consideració quan s'observen aquestes dades, i també, val a dir-ho, la pròpia climatologia, la pròpia oxigenació de la ciutat pels vents, la qual cosa dificulta (...) de la ciutat. Aquestes dades estan preses del Ministeri de Medi Ambient i a partir de l'estació del Passeig Mallorca; és una estació que

vostès deuen conèixer bé i que el que intenta, precisament, és mesurar l'impacte de contaminació a partir del trànsit rodat.

(...) de carboni, també en el cas de la ciutat de Palma, és pràcticament similar al de Madrid i inferior al de Barcelona. Són dades que probablement puguin ser sorprenents en aquest sentit, però que s'expliquen especialment per l'abundància de vehicles a la ciutat. Aquestes dades entronquen pràcticament amb moltes de les capitals europees on la contaminació pel teixit industrial és molt menor, mentre que està augmentant notablement la contaminació pel consum privat, i de manera particular per la utilització d'automòbils.

Línies d'actuació pràctica, com a quart mòdul de l'exposició i acabarem ràpidament, les línies d'actuació pràctica, com deia el professor Maluquer, nosaltres com a tècnics no tenim l'autoritat per dir-los, a vostès, el que han de fer en aquest tipus de tema, l'únic que podem proporcionar són informacions i dades que els permetin conèixer millor el problema. Evidentment aquesta bateria de dades el que fa és el que comentàvem abans: qüestionar els alts índexs de creixement del producte interior brut o, si més no, apuntar el que significa créixer d'una determinada forma, quin és l'impacte que té sobre els recursos naturals i el medi ambient el creixement econòmic d'aquesta naturalesa.

En aquest sentit nosaltres, preveient -i disculpin una mica aquesta previsió una mica agosarada- preveient i llegint les altres compareixences i l'impacte que varen tenir, hem pensat, i ho volem assenyalar en aquesta compareixença, en la necessitat de desplegar elements de fiscalitat ecològica a la comunitat autònoma; aquest és un factor que a altres zones europees s'està fent servir precisament per limitar la perversió de l'economia sobre el medi ambient -diguem-ne- en els aspectes més importants, com poden ser les contaminacions per emanacions de gasos, etc.

Sabem, som conscients, que el tema de les fiscalitats és complex, però pensam que -diguem-ne- la dotació d'una fiscalitat ecològica pròpia seria o és un instrument absolutament fonamental en els moments actuals per a comunitats que presenten aquest perfil de creixement econòmic amb aquest fort impacte, clarament, val a dir-ho ja sense embuts i sense camuflatges, d'insostenibilitat absoluta, tant pel que fa al tema de l'aigua com pel que fa al tema del consum energètic o la contaminació.

En aquest aspecte no és agosarat pensar en una ecotaxa turística com a element, com a instrument possible per aplicar a la comunitat autònoma. És un tema sobre el qual nosaltres tenim escrites bastants coses però que, evidentment, no..., si de cas algú vol incidir més en la qüestió, les podríem desplegar.

En definitiva i per acabar, voldríem dir el següent... La comunitat autònoma de les Illes Balears creix d'una manera imparable; les dades més recents, publicades per la Confederació de Caixes d'Estalvi l'any 99, indiquen una taxa de PIB del 7,34 l'any 99 sobre l'any 98. Tots els indicadors, com veuen vostès, estan en creixement: augmenta l'afluència total de turistes un 9,17% el 98 en relació al 97; la població ho fa de

manera notable, el 7,28; la producció de residus sòlids urbans a Palma també; el consum d'energia igualment; el consum d'aigua 5,43% també, dades del 99 sobre el 98, consum d'aigua de zones urbanes, Palma i Calvià; les importacions de Cok, observin la brutalitat de les importacions de Cok i d'hulla per nodrir, diguem-ne, les calderes d'aquesta economia...

És a dir, aquestes són les dades que tant ens agraden als economistes, una economia que té aquest perfil és una economia positiva, en principi, experimenta uns creixements envejables i que, com dèiem abans, no podem eludir ni podem negligir, som una comunitat rica i creixem a taxes, com dèiem abans, envejables.

Ara bé, això és el que ens interessava en aquesta segona part de la intervenció: aquest creixement està provocant la pèrdua d'imports estocs de capital natural, particularment d'aigua. Aquí tenen vostès el perfil del nivell d'extraccions d'aigua de s'Extremera, un dels cabals més importants de Mallorca i que té la particularitat que en aquests moments encara no està contaminat per l'aigua de la mar, és a dir, parlem d'aigua dolça estrictament, així com altres pous tenen un flux d'aigua marítima que els permet tenir una densitat diferent; això és el rebost d'aigua o un dels rebostos d'aigua de Mallorca, per entendre'ns, i poden veure com pràcticament a partir ja..., aquí tenen una evolució des del 75 fins pràcticament la darrera dada que he pogut aconseguir, el gener del 2000; abans l'aigua s'extreia a 80 metres sobre el nivell del mar, ara ja s'extreu a 4 metres per sota del nivell del mar, és a dir, el risc de salinització, per tant, també està augmentant.

És a dir, augmentam molt el nostre PIB però disminuïm molt el nostre capital natural, un concepte que pensam que val la pena que no es perdi de vista.

Al mateix temps, com dèiem abans, aquesta economia genera més residus que cap altra comunitat autònoma; en producció de residus domèstics en totes les comunitats, Balears lidera la producció de residus, amb el problema que genera l'eliminació, la transformació, el que vostès vulguin, d'aquests residus. Això és un producte del creixement de la nostra economia exactament igual.

Alhora, el consum elèctric s'incrementa, i fixin-se en la dada: un 37% entre 1993 i 1998 a l'illa de Mallorca, tot això mesurat sempre en unitats biofísiques, en aquest cas en quilovats. Observin com el que estic proporcionant ara no són dades monetàries, són dades biofísiques; les dades monetàries, les hem donat a la primera part; ara aquesta altra part té un altre component metodològic, és a dir, el creixement és, com vostès poden veure, enorme i implica aquelles importacions massives de carbons, d'hulles, etc., necessaris perquè això rutlli i funcioni com està funcionant.

I finalment el que comentàvem abans: l'existència de l'ozó troposfèric a l'ambient és, en el cas de la ciutat de Palma, com vostès veuen aquí, la ciutat de Palma... Perdonin, però és que aquest aparell... Comunitat rica i tecnologia pobra. La ciutat de Palma té un ozó troposfèric en micrograms per metre cúbic bastant similar, millor dit, molt superior al de capitals que en

principi podríem pensar que tendrien unes magnituds també dificultoses o molt més dificultoses que això.

Jo amb això que els don aquí no volem, ni el professor Maluquer ni jo, posar cap crit d'alarma, simplement dir-los que el creixement de l'economia té aquestes contraprestacions, té aquesta altra cara de la moneda; i que pensam que els tècnics hem d'oferir les dades, els polítics al cap i a la fi són els que han de decidir, però que a l'hora de treballar com el producte interior brut, que només analitza dades monetàries, val la pena que no es perdi de vista la necessitat d'utilitzar altres indicadors que no són monetaris, i que donen una perspectiva distinta al creixement econòmic.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Carles Manera, professor de la Universitat. Correspon ara el torn d'intervencions dels diferents grups parlamentaris d'aquesta cambra, i en primer lloc tindrà la paraula per part del Grup Parlamentari Mixt el Sr. Miquel Nadal. Té la paraula.

EL SR. NADAL I BUADES:

Gràcies, Sra. Presidenta. En primer lloc agrair, com no podia ser d'una altra manera, als professors Maluquer i Manera la seva compareixença, la claredat de la seva exposició. L'exposició del Sr. Maluquer ens ha presentat una situació que des del Grup d'Unió Mallorquina ja sospitàvem, i ja veníem anunciant. Empra una altra metodologia, ens ha anunciat unes altres dades; i el Sr. Manera ens ha espantat, gairebé. Però vaja, nosaltres pensam que les dues intervencions tenen molta relació una amb l'altra, i és que no podem parlar d'elements de fiscalitat per gravar o per obtenir recursos per intentar solucionar els perjudicis que ens produeix el consum excessiu o la població excessiva que estam patint, ja no només de residents, sinó a més de població flotant, de turistes que patim a determinades èpoques de l'any, però que això s'hauria de compensar a través d'una equilibrada balança fiscal, que és el que en aquesta comissió no permanent, almenys per part del Grup d'Unió Mallorquina, estam intentant esbrinar si succeeix o no succeeix. L'exposició del Sr. Maluquer, i ara li faré una sèrie de precisions que no m'han quedat clara, a veure si vostè me les podria aclarir, va en aquesta línia. L'evolució de la inversió de l'Estat a les Illes és de les més baixes de l'Estat, sobretot a l'any 90 i 93, i no supera a la població. La posició del saldo fiscal és absolutament deficitària per a les Illes. És a dir, els ciutadans de les Illes paguen més del que reben. El capital públic per càpita també és el més deficitari.

Bé, unes dades que ens donen la situació de les nostres illes, que nosaltres produïm i aportam una sèrie d'ingressos que van més enllà de la solidaritat que seria lògica, i que no es veu compensada amb les inversions de l'Estat. A mi m'agradaria, a un moment de l'exposició del professor Maluquer no m'ha quedat clar, parlava de la despesa pública pressupostada, que anava cada vegada més a la baixa, i amb aquesta despesa pública es referia a la despesa de l'Estat a la comunitat autònoma i al fons de compensació interterritorial, o a més a la

inversió que hi ha de la pròpia comunitat autònoma? És una dada que m'agradaria que em pogués ampliar.

Quant a l'exposició del Sr. Manera, que també per ventura era necessari fer un crit d'alarma de la situació en què la nostra illa s'està situant, i que requereix -i a la vista sobretot de les dades que ha exposat el professor Manera- d'una certa retenció, o d'una certa frenada al creixement perquè per ventura deixar de créixer podria tenir elements que fossin perjudicial si fos una returada sencera. Però amb les dades que vostè ha anat exposant, m'agradaria a veure si em pogués aclarir quan parlava, per exemple, de residus sòlids urbans a Palma i del seu creixement, quan parlava de residus sòlids per habitant, si es té en compte només la població del cens, la població resident, per dir-ho de qualche manera, o si es té en compte a més la població flotant que hi ha com a conseqüència del turisme, i no només del turisme a l'ús, del turisme que va als hotels, sinó aquesta població que cada vegada sembla, per les dades que donen de trànsit aeri als aeroports, de persones de segona residència que segurament estan censades a Düsseldorf, a Frankfurt, a altres llocs, però que durant una part de l'any consumeixen, o sigui, creen fems aquí, utilitzen les nostres carreteres, fan monòxid de carboni aquest que tenim a l'ambient, consumeixen la nostra aigua, o fan fems.

Després m'agradaria saber si és que amb aquests elements de fiscalitat dels quals he volgut entendre -segurament ho entès malament- que vostès ha donat com a necessaris, com creu que s'haurien de plantejar? Sobretot perquè, almenys per a nosaltres, resultaria absolutament injust que els ciutadans d'aquestes illes patíssim aquesta pressió fiscal superior als altres ciutadans d'altres indrets de l'Estat, quan la inversió de l'Estat no és l'adient, i més tenint en compte que ara el sistema de finançació de les distintes comunitats autònomes s'ha de revisar, i que per ventura ara seria el moment que el Govern de la Comunitat fes un esforç per intentar convèncer el Govern de l'Estat i al Govern de les altres comunitats per trobar un sistema que fos més just, o que no creàs aquests desequilibris que fins ara, he volgut entendre per l'exposició del Sr. Maluquer i dels ponents que havien passat abans, s'està donant en aquestes illes. Moltes gràcies, Sra. Presidenta.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Nadal. Pel Grup Parlamentari d'Esquerra Unida i Ecologista té la paraula el Sr. Miquel Ramon.

EL SR. RAMON I JUAN:

Gràcies, Sra. Presidenta. Lògicament agrair la compareixença dels senyors Maluquer i Manera, i les explicacions que ens han donat, que jo crec que han aprofundit en qüestions que ja són una mica de domini públic, però que evidentment després de les seves explicacions tenim un coneixement més exacte de quina és la situació, situació que a mi se'm fa que les dues intervencions, que han estat bastant diferents quant als continguts, portarien a una mateixa conclusió d'una certa

insostenibilitat d'aquesta economia nostra, amb aquests grans creixements que té actualment. Ho dic perquè l'insostenibilitat també l'ecològica, està clar, la dels recursos que estam consumint per aquest creixement, però també de la possibilitat de dotar-nos d'unes infraestructures suficients amb un saldo fiscal com el que no tenim encara -efectivament és molt difícil, com s'ha dit-quantificat exactament, però que resulta cada vegada més clar que ens és molt desfavorable.

En tot cas a mi m'agradaria sol·licitar dues ampliacions, una a cadascun dels compareixents a aquesta comissió. En concret, en les explicacions que ha fet el Sr. Maluquer ha parlat de la dificultat especial que té l'elaboració del PIB de les Illes Balears; i si jo no ho he anotat malament, ha dit que, analitzat el nivell mitjà de salaris i de pensions, no s'entén massa bé, tal com estan aquests nivells, com s'arriba a aquest producte interior brut. Si pogués estendre's una mica més en relació a aquestes dificultats específiques d'elaborar el PIB, jo sincerament li agrairia molt.

I al Sr. Manera li demanaria també una altra ampliació, que fa referència a la fiscalitat ecològica. Ens ha dit aquí que s'està aplicant a altres, diversos tipus de fiscalitat ecològica, que s'està aplicant a altres indrets d'Europa, en concret si podia il·lustrar una mica més amb exemples concrets de tipus de fiscalitat que es fan a altres llocs. Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Ramon. Pel Grup Parlamentari PSM-Entesa Nacionalista té la paraula el Sr. Alorda.

EL SR. ALORDA I VILARRUBIAS:

Gràcies, Sra. Presidenta. En primer lloc per agrair la compareixença i les dades que s'han aportat, i bàsicament també per expressar la conformitat amb totes les opinions expressades, i anar confirmant d'alguna manera la línia que està avançant aquesta comissió no permanent. Si fins ara havíem anat bàsicament amb dades absolutes, i havíem vist la magnitud extraordinària d'aquest dèficit, jo crec que avui l'hem poguda veure més amb unes dades comparades, i amb una evolució o amb una tendència històrica que per tant no se'n pot dir que és conjuntural.

Coincidim plenament, i ho hem dit en moltes ocasions també, que les referències sobre el PIB són extraordinàries, també les absolutes, però que d'alguna manera amb la riquesa relativa que tenen les Illes Balears, amb independència d'aquesta discussió sobre com ha de ser elaborat el PIB, perquè també esperam aquestes explicacions per tenir una opinió més formada, podrien ser raonables des d'un punt de vista de solidaritat. Naturalment pensam que la solidaritat internacional hauria de ser com a mínim molt més important del que ho és l'estatal en aquest moment, però en qualsevol cas podria tenir aquest argument. El que ja no s'entén de cap manera, i coincidim en l'anàlisi, és aquest quedar perjudicat per càpita, la relació de despesa social per habitant. Jo personalment pensava també que aquests temes com ara el de sanitat eren indiscutibles, però després de veure tota una trajectòria de vint

anys de l'Insalud reconeguda i completament explicitada per part dels seus dirigents, record una compareixença, deu fer un mes a tot estirar, del Sr. Santos, on estava content i satisfet perquè després que es facin els hospitals d'Inca i de Son Llàtzer gairebé, gairebé -vol dir que quedarem bastant enfora encara, però gairebé- arribaríem a la mitja de despesa per habitant de la que té avui l'Estat espanyol, i que va augmentant, i ens semblaríem a la que té avui, o més aviat les dades que utilitzava eren les de l'any 98, quan en realitat no hi ha hagut cap compensació, i és indiscutible que la despesa sanitària, per posar un exemple d'aquests que semblen indiscutibles, ha estat molt per davall de la que ha estat per habitant a l'Estat espanyol, tot i que la Tresoreria de la Seguretat Social, i era a la darrera compareixença a aquesta comissió, és del tot un superàvit extraordinari, no només que permet finançar íntegrament tota la despesa social i sanitària de les Illes Balears, sinó fins i tot donar un superàvit a Madrid, tenint en compte que a diferència d'això tota la despesa social i sanitària en aquest moment de la Seguretat Social està finançada en un 30% en despesa tributària, perquè la pròpia Seguretat Social no li dóna cobertura; a les Illes Balears sí, amb escreix. Per tant, no és raonable tenir els serveis sanitaris; hem parlat també dels educatius o d'altres que anirem analitzant.

Per altra banda també ens agradaria tal volta algun comentari, alguna precisió sobre si hi ha projeccions respecte d'aquesta despesa per càpita, corregida pels habitants flotants, si hi ha alguna o no. Nosaltres també coincidim que moltes vegades s'ha utilitzat aquesta despesa per habitant com una dada de residents que no es podia tocar, quan en realitat els 100.000 habitants que han crescut aquesta dècada les Illes Balears és realment espectacular i continua augmentant, no té res a veure amb l'evolució de l'Estat, i no s'estan donant serveis addicionals a tota aquesta població resident. Però després hi ha la població flotant, que a nivell de tractats europeus, per motius de la mateixa nacionalitat espanyola, és usuària de molts de serveis; per exemple, hi ha cada vegada més Insalud de parents, perquè són de cada vegada més els tractats que donen garanties d'utilització de serveis públics a les Illes Balears. Si aquesta dada s'ha pogut tenir present, perquè és de tots evidentment sabut i conegut, el nivell de pressió i de visitants que tenen les Illes Balears, no visitants només ocasionals d'una setmana, d'un cap de setmana, sinó de molta gent que va i ve, i que per tant és de cada vegada més estable la seva presència a les Illes Balears.

Jo també li faria una precisió, no sé si l'ha tenguda present, quan han apuntat els pressupostos autonòmics, als quals a l'any 99, em pareix, crec recordar, la dada de la grafia a la qual les Illes Balears s'acosten ja a aquesta del 143, una referència que no sé si l'hem tenguda present, jo ara mateix no record, sé que dins l'any 99 és quan s'ha pactat que Castella-la Manxa, Castella i Lleó i Extremadura tinguin competències en educació, però no crec que la despesa autonòmica del 99 encara ho hagi recollit. No sé si vostè ho ha tengut present o no, i en tot cas aclarir-ho, perquè record haver fet els darrers debats de pressupostos dels darrers anys, haver analitzada la despesa autonòmica per habitant, i era molt més baixa a les Illes Balears fins un any, l'any en què arriben les transferències en educació, en el qual empatam amb les comunitats autònomes que no

tenien educació. Era realment espectacular veure que amb l'increment d'educació, que significa una tercera part del pressupost autonòmic, aconseguíem empatar amb les comunitats que no tenien educació. Això en despesa autonòmica per habitant, no en despesa estatal, sinó la despesa de pressupostos autonòmics per habitant.

Bé, també per últim coincidir amb la reflexió sobre la sostenibilitat i el que això està suposant, aquest creixement, i també la necessitat per una banda probablement d'un canvi de model, i això ja seria en una altra seu on hauríem de fer aquesta reflexió, però també en la necessitat de capital públic per redreçar situacions, per compondre desgavells que s'hagin pogut produir, i redreçar-ho, això no es podrà fer amb la pura gestió privada, sinó que realment necessitem recursos, tant de bo primer d'una solidaritat de l'Estat respecte d'allò que nosaltres hi hem aportat, i d'altra banda, si no, en qualsevol cas probablement ens haurem d'espavilar, com s'apuntava, amb fiscalitat pròpia, que s'ha de fer també un esforç perquè gravi el mínim la població resident. En qualsevol cas crec que és més raonable, dins aquesta reflexió que feim dins la comissió no permanent, trobar o reflexionar sobre si algunes necessitats d'infraestructura i d'inversió que nosaltres necessitem, i que són producte del nostre desenvolupament, és el propi estat que ha estat el beneficiari d'aquest excedent quant a la part fiscal, és evident que el PIB ha crescut suficientment com perquè a més a més d'una gran aportació via fiscal i via seguretat social a l'Estat, hi hagi hagut encara excedent a les Illes Balears quant a plusvàlua privada, però així i tot es necessita capital públic per afrontar un canvi.

Jo crec que bàsicament coincidesc per tant amb tot el que s'ha dit, i alguna apreciació respecte d'aquestes qüestions que ja he precisat. Gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Pel Grup Parlamentari Socialista té la paraula el Sr. Joan Marí.

EL SR. MARÍ I SERRA:

Gràcies, Sra. Presidenta. En primer lloc, en nom del Grup Parlamentari Socialista, també agrair al Sr. Maluquer i al Sr. Manera la seva presència en aquest parlament, sobretot al Sr. Maluquer, pel fet d'haver hagut de venir d'una altra comunitat a aquest parlament a explicar-nos tot el que aquí ens ha explicat. També vull agrair-los les explicacions i les aportacions que han fet a aquesta comissió, que sense cap dubte seran molt valuoses a l'hora de sostreure les conclusions que es pretenen d'aquesta comissió de fiscalitat entre les Illes Balears i l'Estat.

De les seves explicacions es desprèn clarament que som una comunitat solidària, ja que aportam molt més que no rebem, i això no tendria més importància si les nostres necessitats bàsiques estiguessin cobertes, que, com és evident, no hi estan, sobretot per donar serveis a tota aquesta població flotant que ha parlat el Sr. Alorda, i que també ha sortit aquí; i el Sr. Maluquer diu que en aquesta comunitat no necessitem tantes inversions de l'Estat per seguir creixent, perquè

evidentment, com han donat les dades seguim creixent, però com bé també ha quedat demostrat hi ha dèficits molt importants en hospitals, en carreteres, instal·lacions escolars, depuradores, aigua, polítiques mediambientals, i fins i tot bosses de pobresa que, encara que sembli mentida, en aquesta comunitat hi són.

He de dir que l'article que ha comentat el Sr. Maluquer, i que va publicar en el diari El País, crec que mostrava una realitat d'aquestes illes molt important, i que realment els que tenguérem l'oportunitat de llegir-lo vàrem poder obrir una mica la perspectiva que teníem de dèficit aquest fiscal, i sobretot de la forma que es calculava el producte interior brut respecte de la població, i el que això significava per a les famílies. Crec que va ser molt interessant aquesta anàlisi que sortia publicat, i que avui aquí n'ha fet referència.

El Sr. Manera s'ha referit més a la sobreexplotació dels recursos naturals que patim, com és aigua, energia, territori, temes evidentment molt preocupants, que en aquesta comunitat haurem d'afrontar molt seriosament, i tal vegada no únicament amb una fiscalitat mediambiental, com podria ser l'ecotaxa o altres, sinó que ens hauríem de plantejar com podem mantenir aquest creixement sense que perilli l'estabilitat d'aquestes illes; i aquest és un dels temes que jo simplement, com he dit abans, crec que el aquí s'ha comentat realment farà que aquesta comissió tenguí una perspectiva molt diferent de la que teníem fins ara, i que podrem recaptar moltes conclusions respecte del que avui aquí s'ha dit; però els volia demanar si creuen que seria desitjable frenar aquest creixement, i en quina mesura seria desitjable frenar-lo per poder mantenir aquest equilibri mediambiental a les nostres illes. I simplement reiterar l'agraïment de la seva presència aquí entre nosaltres i les explicacions que han fet, i ho deixariem així. Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Marí. Pel Grup Parlamentari Popular té la paraula la diputada Sra. Cabrer.

LA SRA. CABRER I GONZÁLEZ:

Gràcies, Sra. Presidenta. En primer lloc agrair evidentment la presència del professor Maluquer i del professor Manera, i agrair també les seves explicacions per a les conclusions que farem a aquesta comissió. En primer lloc m'agradaria, crec que el Sr. Maluquer ha fet una evolució de les inversions i de la finançació de l'Estat a la comunitat autònoma; pràcticament es limitava tot fins a l'any 98, i crec que ha dit fins i tot que l'any 98 va ser l'any pitjor quant al dèficit fiscal de les Illes Balears, però després, al final de la seva intervenció, crec -i és el que m'agradaria confirmar- que ha dit que des de l'any 99, va ser l'any 99 l'any millor per a les Illes Balears, i que hi ha una tendència, encara que hi ha dèficit fiscal, hi ha una tendència positiva des de l'any 95 fins l'any 99 quant a les inversions i la finançació de la comunitat autònoma de les Illes Balears. M'agradaria si em podria concretar si això és així, i en aquest sentit jo no sé si vostè té les dades com feia un altre company de l'altre grup parlamentari sobre despesa sanitària o no, perquè si no, ja hauríem d'entrar en temes molt concrets, però

si en general si vostè disposa d'aquestes dades de l'any 95-99, que vostè ha dit un poc l'evolució ascendent, la línia torna a ser un poc ascendent, encara que continuarem amb dèficit fiscal a les Illes Balears.

M'agradaria també si vostè sap si el nou model de finançació autonòmica, que va entrar en vigor l'any 97 a nivell de tot l'Estat, amb el tema de la corresponsabilitat fiscal, si en general aquest model de finançació per a les comunitats autònomes és un model beneficiós en general de cara a, sobretot a les comunitats autònomes que patim un dèficit fiscal, si pot ser una passa endavant per intentar disminuir aquest dèficit fiscal, i en aquest sentit, i continuant en aquesta línia, atès que aquest model de finançació acabarà l'any 2002, i haurà d'entrar un nou model de finançació, si vostè creu que un sistema de finançació amb una participació en els impostos indirectes seria beneficiós per a les Illes Balears, en la mesura que aquesta població flotant que tenim i que patim un poc aquestes illes, encara que també ens en beneficiem, suposarà evidentment que en la mesura que les Balears puguin participar en impostos indirectes, que graven el consum, suposarà, atès que tenim aquesta població flotant, una millora de la finançació d'aquestes illes.

També m'agradaria saber, encara que jo supòs que és complicat, però evidentment les Illes Balears tenim una situació econòmica molt bona, i això fa que jo crec que mai no arribarem a un equilibri, des del moment que hi ha un principi de solidaritat a nivell nacional, i sempre haurem de patir aquest principi de solidaritat amb les altres comunitats autònomes, i m'agradaria saber -encara que ja sé que és un poc complicat- si vostè s'atreveiria a donar una xifra normal, perquè jo supòs que sempre haurem de tenir dèficit fiscal, és bastant impossible que les Balears no tinguem aquest dèficit, però si hi ha un percentatge que vostè consideraria normal d'aquest dèficit fiscal.

També, no sé si vostè ha estudiat el règim especial que es va aprovar per a les Illes Balears, un règim que encara s'ha de desenvolupar, però que es va aprovar pel Congrés dels Diputats, si vostè creu que aquest règim especial també pot suposar amb el seu desenvolupament una passa endavant per intentar disminuir aquest dèficit fiscal.

I en darrer lloc, parlant un poc, ja m'he dirigit al Sr. Manera, del tema de l'ecotaxa, crec que vostè s'ha decantat clarament per una fiscalitat mediambiental, i principalment per una ecotaxa. Vostè creu que seria una bona línia d'actuació per intentar pal·liar aquest dèficit fiscal, o intentar sobretot els dèficits mediambientals que patim a conseqüència d'aquest augment de població. Però m'agradaria saber si per a vostè, si s'arriba a crear aquesta ecotaxa, els doblers haurien d'estar destinats per als temes mediambientals, d'infraestructures energètiques, d'infraestructures hidràuliques, o perquè, de moment aquest parlament va aprovar, amb la Llei de pressupost d'enguany, va aprovar un fons d'espais turístics, és a dir per rehabilitació d'espais turístics, que no tenen res a veure amb temes d'energia i amb temes d'inversions hidràuliques, si vostè creu que seria més adient que aquesta fiscalitat anàs dirigida principalment a aquestes inversions que farien falta a les Illes

Balears, i si creu que d'alguna forma aquest model d'ecotaxa podria o no podria afectar el nostre model econòmic, el model de les Illes Balears, si de qualque forma podria incidir en el turisme, podria tenir conseqüències per al turisme, o si creu que no, que seria totalment indistint, i després ja, jo no sé, clar, vostè és economista, no sé si vostè té qualque figura jurídica, o com estaria regulat, o com seria, perquè es parla molt d'ecotaxa, però exactament qui ho hauria de pagar, quins problemes poden haver-hi amb la Unió Europea, amb el tema dels propis habitants de les Illes Balears, etcètera, jo no sé exactament si ja vostè pot incidir en aquesta matèria o no. Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sra. Cabrer. Per contestar les qüestions i les preguntes que han formulat les diputades i diputats, en primer lloc jo donaria la paraula al Sr. Jordi Maluquer, i després al Sr. Carles Manera, en el mateix ordre que normalment s'han formulades. Té la paraula, per tant, el Sr. Maluquer.

EL SR. MALUQUER I DE MOTES:

Bé, doncs em sembla que els comentaris i les preguntes que tenen a veure més amb la part de la meua intervenció, doncs totes elles estan molt relacionades; algunes són sol·licituds d'aclariments, potser perquè no m'he explicat prou bé, o perquè l'explicació no era suficient, però en general crec que tot desemboca, com és natural, en les preocupacions de futur. Per tant, intentaré aclarir algunes qüestions puntuals, i em referiré sobretot al que em sembla que són els punts estratègics pel que fa al model de finançació de futur i com es contemplen els problemes majors.

El Sr. Miquel Nadal em deia que a què es referia la presentació que he fet de la despesa pública. Les dades que he presentat es refereixen a dotacions monetàries d'actuacions directes de l'Administració central, o bé addicionalment a aquells recursos transferits a les comunitats autònomes que s'inclouen en la presentació d'informació territorialitzada, vol dir que no és tota la despesa de sector públic a les comunitats autònomes, sinó aquella que està territorialitzada, directament feta pel sector públic central, però també a través de la despesa executada per cadascuna de les comunitats autònomes.

Amb això em dona l'oportunitat de dir que les xifres que he comentat al principi, de l'any 98, semblen apuntar que, malgrat que hi ha un dèficit fiscal significatiu pel que és la finançació autonòmica, el problema més gran, aparentment sembla residir, no tant en les deficiències de la finançació específicament autonòmica, com sobretot amb l'escassa despesa pública del sector de l'Administració central a les Illes, aparentment el gros del dèficit no passa tant per la despesa autonòmica com per la despesa estatal, comparativament a d'altres regions, almenys aquesta és la conclusió que sembla desprendre's de l'estudi de Castells i d'altres que he comentat abans i que és un estudi que no he fet jo, de manera que l'únic que puc fer és anunciar-lo aquí.

El Sr. Ramon feia referència a un tema que realment és la clau de la qüestió, quan tractem de valorar el producte interior brut, no ja de les Balears, sinó de qualsevol banda. Bé, el producte interior brut, com tots sabem, no fa altra cosa que mesurar el valor afegit, el valor afegit als *inputs* del procés productiu, i el valor afegit ha de ser necessàriament distribuït, algú es queda aquest valor afegit, se'l queden els assalariats a través de la remuneració que reben, se'l queden els perceptors de rendes de cobertura de la Seguretat Social a través de les pensions, l'Estat a través dels impostos que percep, i els beneficis i les rendes de la propietat que percep el capital. Si els salaris i les pensions no són tan alts, es diria que els impostos són els que són, no són més alts ni més baixos que a la resta d'Espanya, perquè evidentment els impostos són iguals per a tothom a tot arreu, per tant s'hauria de creure que els beneficis són extraordinàriament elevats, cosa que em sembla que no pot ser. És per això que fàcilment es pot, em sembla, almenys a títol d'hipòtesi, acceptar que el PIB està sobredimensionat, que no pot ser tan gran com apareix a les estadístiques, perquè, si no, els salaris haurien de ser més alts, les pensions haurien de ser més altes, i potser fins i tot els impostos, perquè no és possible, o almenys seria molt insòlit, que un sol dels components de la renda nacional o regional, sigui el nivell que sigui el que considerem, sigui molt inflat en relació amb els altres. Això, en principi, no succeeix. Per tant, si salaris, pensions, etc., ingressos del treball no són tan i tan alts, com que tampoc els impostos ho són, alguna cosa falla, i aquest és el primer punt per començar a pensar que el PIB no és ben mesurat, que és exagerat.

Com es pot aconseguir una mesura millor? És francament difícil, perquè una altra cosa que volia dir, aprofitant aquesta pregunta tan pertinent i que em permet entrar en temes més analítics, diguem-ne, és que aquesta magnitud que és l'única que coneixem una mica bé, el producte interior brut de les comunitats autònomes o dels països, és una magnitud extremadament perillosa per utilitzar-la com a mesura de renda. Ahir, abans de tancar els papers a la cartera per viatjar a Palma, m'estava (...) una publicació perquè té un avantatge que tot d'una veuran, una publicació sobre el producte interior brut de les comarques, concretament de Catalunya, l'*Anuari comarcal de la casa de Catalunya* és una publicació molt ben feta que mesura el producte interior brut de les comarques. Ho explico simplement perquè vegin el problema. Segons aquesta publicació anual, de la qual ningú no n'ha discutit la qualitat, està molt acceptada com una publicació de qualitat, dona com a comarca amb el producte interior brut més alt de Catalunya una comarca que és la Ribera d'Ebre, quasi tres vegades superior a la comarca del Garraf, que és la més baixa. Doncs bé, la comarca de Ribera d'Ebre té la taxa d'atur més alta i la migració proporcionalment a la població més alta de Catalunya, i Garraf és el contrari, el que té és una immigració molt important. Com s'explica que la regió més rica per PIB sigui la més pobre quant a rendes reals?, no té sentit, alguna cosa no lliga. Per què és tan alt el PIB de la Ribera Alta?, perquè hi ha unes centrals energètiques i el 80% del producte interior brut de la Ribera d'Ebre és el producte de les centrals, el valor afegit de les centrals elèctriques. En realitat, els guanys de les centrals elèctriques van a parar a l'empresa, la seu social de la qual no és a Ribera d'Ebre, per tant què ens diu que la riquesa produïda

a aquella comarca és alta, però no ens diu que els ingressos dels habitants de la comarca siguin alts, en aquest cas extrem es dona la situació inversa. Amb una producció de riquesa molt alta, els ingressos dels residents són baixos. Això vol dir que, per exemple, comarques amb províncies, amb regions on per raons diverses es reuneixen molts elements productius, pot passar que el PIB sigui alt i la renda no o sigui substancialment més baixa, depèn d'on van a parar interessos, beneficis, rendes, impostos. És aquí on convé insistir que les diferències a l'hora d'establir mecanismes de transferències entre regions convindria que no es fessin sobre el producte interior brut, almenys convindria des de les Illes, perquè és on hi ha, em sembla, més diferència entre producte i renda, per raons de les característiques de l'economia insular, com s'ha comentat repetidament per l'enorme importància del fet turístic i del consum dels no residents, perquè, efectivament, aquestes xifres tan altes de producció de fons i de consum d'aigua o d'utilització d'energia són bastant inexplicables si tot plegat es deu als habitants de les Illes, per què hi ha més deteriorament ambiental, més consum d'aigua que a altres llocs?, és que els residents són malbaratadors vocacionals de recursos? Evidentment, no és això, és, com s'ha dit i com tots vostès saben millor que jo, perquè hi ha una població flotant resident, els que venim de tant en tant, que també consumim, evidentment, i que això no s'imputa a les nostres regions o països d'origen perquè es fa a les Illes. Aquest és el problema i crec que aquí hi ha bona part del tema que no sé com, però s'hauria de poder jugar, crec, especialment des de Balears, el dia que s'acabi de polir el nou model de finançament que s'ha d'establir.

A mi em sembla que hi ha un tema essencial que són els costos ocults dels quals una part ha sortit a l'exposició del professor Manera aquesta tarda aquí, els costos ocults del turisme, d'alguna forma això s'ha de compensar, s'ha de poder cobrir, i això, en regions on el fet turístic té importància al costat d'altres fets econòmics, que és per exemple el cas de Catalunya o de València, amb un sector turístic important, però que en relació amb el conjunt de l'activitat econòmica de la regió no és tan gran, són costos més diluïts, en canvi les Illes tenen un programa molt particular, que és l'enorme importància del turisme en relació amb la dimensió de l'economia insular, és el fet que fa la riquesa de l'illa, però és també el fet que crea aquests costos ocults molt elevats. Jo no sé quina podria ser la fórmula, però crec que aquest consum de la població flotant, aquests elements de malbaratament de recursos o de deteriorament ambiental, siguin una fiscalitat específica, sigui amb algun mecanisme de correcció del model de finançament, específicament per a les Illes, tal vegada per a totes les illes, fins i tot també per a Canàries, crec que és un element d'estricta justícia, perquè és obvi que són uns costos elevats que, si no es cobreixen, recauen exclusivament en els habitants residents, que són els que més pateixen les conseqüències d'aquests costos i no en veuen compensació de cap tipus.

Efectivament, com el Sr. Alorda assenyalava el problema de les despeses autonòmiques a l'hora de trobar la raó per la qual s'acosta la despesa pressupostària de les comunitats autònomes de l'article 143, de les cinc que comparteixen el mateix sostre competencial, jo també tenc aquesta impressió,

que és justament quan entra el tema de l'educació, quan els nivells s'acosten, la qual cosa vol dir que es podrien distanciar en el futur, a mesura que es completin les transferències de tot arreu. El problema de l'estat autonòmic espanyol és que ha fet un desplegament lent, segurament era convenient fer-ho així, probablement els problemes de fer-ho de pressa haurien estat encara pitjors, hauríem tingut una greu indigestió d'autonomia en el sentit negatiu, amb una mala digestió dels problemes que haurien aparegut, però, de tota manera, això fa que les dificultats del sistema van apareixent gradualment, és d'esperar que, bé sigui a la propera o a la següent oportunitat en què es puguin revisar els models de finançament, finalment es trobin les fórmules definitives, però és veritat que no acabem de tenir una situació estable perquè tampoc les situacions es posen en comparació ho són, les competències es van ampliant i de forma desigual, i és veritat que aquesta aproximació dels nivells de finançament del 95 al 99, respecte de les altres comunitats autònomes, sembla que és degut, almenys en bona part, a aquest fenomen.

És difícil, em sembla que ho deia el Sr. Joan Marí, i és veritat, trobar fórmules, bé, crec que ho han dit tots vostès, fórmules segures i acceptades, per determinar quin seria el dèficit òptim, per definició la pitjor cosa que pot passar és no tenir dèficit, perquè això vol dir que la comunitat autònoma es trobaria per sota de la mitjana en renda i riquesa, i això no crec que interessi a ningú, per tant, en principi, no és que el dèficit sigui desitjable, però segur que el superàvit, en realitat, és una realitat pitjor, i és que l'economia privada, l'economia real no acaba de funcionar o funciona molt poc. No és imaginable tampoc un sistema en el qual no existissin dèficits i superàvits, perquè tampoc no és possible realitzar una despesa perfectament equilibrada a tot arreu en el temps, l'hauríem d'actuar d'una manera tan automàtica que els governs (...) no podrien actuar, haurien de fer sempre el mateix en proporcions exactes, en funció de les disset comunitats autònomes, però després podríem trobar que hi ha deficiències en el finançament a nivell de províncies o a nivell de comarques o de municipis, és a dir, al límit de l'equilibri el sistema no es pot portar, i seria segurament negatiu que s'hi portés; hi ha necessitats puntuals que s'han d'atendre puntualment, i això pot produir sobredotació de recursos en un moment o pot produir deficiència de recursos en un altre. Per això em sembla que és important intentar, i és molt difícil, perquè les dades ens falten, ho he dit al principi i ho repeteixo, el major problema que té el tema és la manca d'estadístiques no fetes amb la bona voluntat dels intents dels particulars que ens aproximem a les xifres com podem, sinó amb el valor i l'autoritat que li dona un institut públic com és l'Institut Nacional d'Estadística. El dia que disposem de les balances fiscals, per uns quants anys, podrem començar a tenir una imatge més estable, de tota manera això segurament no modificarà el fet del superàvit de l'Estat amb Balears o del dèficit de Balears amb l'Estat, i torno a dir. Si ho modifiqués seria més preocupant.

Ara, hi ha algunes coses que han sortit aquí i que a mi em sembla que també s'haurien de recollir a l'hora d'establir els mecanismes de les transferències interregionals, a l'hora de contemplar un nou model de finançament. Deia la Sra. Cabrer si la participació en els imports indirectes serà beneficiós. Jo em

penso que ella pensava que sí, i segurament jo crec que també serà així, per tant, segurament, un mecanisme que incorpori participació amb impostos indirectes, per començar els impostos indirectes semblen tenir una dinàmica de creixement que els impostos directes no tenen, i això no és un fet d'Espanya, és un fet de tota Europa, sembla estar bastant confirmat, cada dia més clar, i, per tant, segurament és de creure que serà positiu. De tota manera, a mi em sembla que en el cas de Balears hi ha, com a mínim, dues coses més que s'haurien de contemplar específicament per a Balears, i potser per a alguna altra comunitat autònoma com podria ser Madrid i també Catalunya. Una, la que es referiria tant a Madrid com a Catalunya i a les Illes Balears, és el tema de cost de la vida, quan la Unió Europea realitza un sistema de transferències, els fons de cohesió, els fons estructurals, el CDER, de països rics a països pobres, de regions riques a regions pobres, mesura el nivell de renda amb unitats de poder adquisitiu, és a dir, la riquesa, o la renda o el PIB no són mesurats en euros, sinó amb capacitat de compra en aquella regió, això crec que és un defecte greu que té el sistema de finançament a l'hora de contemplar les transferències entre territoris a Espanya, no es contempla, no d'ara, des del principi, no s'ha fet en cap moment, no contempla la diferència en el cost de la vida, s'hauria d'utilitzar un deflector per a cada comunitat autònoma, l'índex de preus d'aquella comunitat. En comunitats autònomes com són les Illes, on la vida és cara, s'hauria de mesurar, seguint la metodologia que utilitza la Unió Europea, a nivell espanyol, també, un deflector, un índex de preus a la comunitat que permeti mesurar el nivell de vida real, amb capacitat de compra, no el nivell de vida nominal, que a última hora no té gaire funció, perquè el que compta és què es pot fer amb el diner disponible i no quin és el diner disponible en termes nominals. Aquesta és una correcció que jo crec que el sistema necessita, i que es proposa finalment, contemplar les diferències als nivells de vida, és a dir, utilitzar deflectors o índexs de preus de les comunitats autònomes.

I la segona, que penso personalment que caldria incorporar d'alguna forma i confesso que no tenc una proposta concreta, però crec que s'ha de poder fer, contemplar el factor d'insularitat podria ser una manera potser, o d'altres, però contemplar el que assenyalàvem abans i el que ha sortir en l'exposició de Carles Manera, sobretot aquests costos ocults del turisme d'alguna forma han de tenir algun correctiu, perquè si no el tenen, el finançament real resulta inferior a l'aparent, perquè ha de fer-se càrrec de necessitats que al nivell mitjà de despesa del país, d'Espanya, no es contemplen en proporció semblant.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Maluquer. A continuació, intervindrà el professor Carles Manera per contestar les observacions o les preguntes que han realitzat les diputades i els diputats. Té la paraula.

EL SR. MANERA I ERVINA:

Gràcies, Sra. Presidenta. El primer que volia dir és que la meua intervenció, jo ho he comentat, no vull alarmar ningú, la

intenció, evidentment, no és espantar els que l'escolten, sinó simplement posar damunt la taula una sèrie de dades, dades de caràcter estrictament oficial, estan extretes d'institucions públiques, del Ministeri de Medi Ambient i d'altres organismes de l'administració, de manera que no han estat manipulades perquè surti una determinada ratio o uns determinats indicadors. Tal vegada, la virtualitat que pot tenir això és posar damunt la taula que, a banda de les variables estrictament monetàries, com dèiem, és important aportar aquest tipus d'indicadors que matisen o, si volen vostès, en qualsevol cas, enriqueixen la visió que es té de l'evolució d'una economia, i des d'una perspectiva fiscal, des d'una perspectiva de finançament, indubtablement aquest creixement econòmic comporta una sèrie de costos que, evidentment, els gestors han de tenir en compte.

La dada de la població flotant és la que sempre, i perdonin el joc de paraules, flota a l'ambient quan parlem d'aquestes coses, és a dir, totes aquestes variables són calculades precisament per anar amb precaució, sobre les dades censals. Evidentment, és mal de creure que la població autòctona de les Illes sigui malgastadora per natura, perquè realment tots els indicadors es disparen, quant a renda per càpita i també quant a generació de residus, deixalles, contaminació, etc. Les dades que hem pogut calcular de consum d'aigua per persona i dia a la Badia de Palma, se situarien en 226 litres, la qual cosa és descomunal, realment parlem de xifres que es fa difícil creure, tenint presents les pautes de consum que cadascú intueix que més o menys tenen les persones. Aleshores, això crec que, d'una manera o d'una altra, esbiaixa per complet els càlculs que feim, i això és el que comentàvem, de la necessitat d'afinar al màxim la bateria d'estadístiques que es recullen.

Hi ha una reflexió que jo crec que és comuna a totes les qüestions d'una manera explícita o d'una forma tàcita, que és la següent, i és aquest creixement econòmic de quina manera es pot frenar, amb paraules del Sr. Marí, o de quina manera es pot retardar, sense arribar, com deia el Sr. Nadal, a aturaments que puguin ser realment dolents. Evidentment, per part d'aquests dos ponents, no proposam en absolut una premissa que alguns podrien tenir tàcitament al cap, que és el creixement zero, nosaltres no creim que això sigui ni bo ni necessari per a l'economia de les Illes Balears, valgui aquesta afirmació contundent per evitar qualsevol possible ombra de dubte, del que es tracta, probablement és de créixer d'una altra forma, és a dir, de qualificar d'una altra manera els ingredients del producte interior brut, i aquí és on efectivament això ens portaria a un debat sobre el model econòmic que, com deia el Sr. Nadal, probablement no és escaient tractar aquí, però tampoc no és gratuït no deixar-ho damunt la taula, perquè tot plegat el tema del finançament o el tema del creixement de l'economia amb l'impacte que té sobre els recursos, afecta directament un model determinat de creixement, molt intensiu en el sector de la construcció, en el sector del consum energètic, i això és el que provoca, entre d'altres qüestions, aquests costos ocults que estaven comentant i que, indubtablement, no es poden oblidar.

La fiscalitat ecològica a Europa afecta especialment l'emissió de substàncies tòxiques a l'atmosfera, especialment

òxids de sofre, CO₂ i òxids de nitrogen, i afecta especialment o sobretot les grans empreses contaminants, especialment les conques del Rur i els països escandinaus. Hem de dir que els resultats d'aquesta fiscalitat ecològica, i pensin vostès que parlem de sectors estratègics, sectors que comporten també pautes de consum molt determinades i que afecten precisament el consum energètic, els resultats obtinguts des de l'any 71 que és quan es posen els primers impostos ecològics a Europa, a Suècia, fins als moments actuals, els resultats que s'han obtingut -repeteix- són força positius, tant per a l'administració com per a l'empresa privada. Crec que és important no demonitzar la fiscalitat en aquest tema, crec que és difícil posar un impost, i quan un govern el proposa o el posa, realment, té una quota d'impopularitat inqüestionable, però crec que val la pena que observem com en altres zones d'Europa es fan les coses en aquest tema, i més si advertim que, en el cas d'una fiscalitat ecològica aplicada a les Illes Balears, evidentment afectaria, i perdonin la llicència, el principal agent contaminador, que és el poblador, el visitant, la persona, no parlem d'una fàbrica que emana gasos tòxics, etc., sinó que parlem de visitants o pobladors, com els vulguem dir.

Per tant, el balanç que es pot visualitzar en els casos europeus no és negatiu i ha tengut, fins i tot, uns impactes molt positius, hi ha bibliografia a l'abast, de tota mena, que si a qualche diputat o diputada li interessa, se li pot proporcionar, sobre la translació molt positiva en el mercat de treball d'aquest tipus de plantejament de fiscalitat ecològica.

L'ecotaxa que en certa manera, jo estic pensant en aquest cas, la destinació és absolutament finalista de la recaptació. És a dir, aquí hi ha dos escenaris possibles, un govern pot posar un impost per tenir més capacitat recaptatòria, que indubtablement és un element lícit d'un govern poder-ho fer, però, indubtablement, a banda d'aquest element absolutament lícit, un impost ecològic pot tenir una, diguem-ne, una virtualitat que intenti minvar les conseqüències, les externalitats negatives del creixement de l'economia. En aquest sentit, és innegable o és indubtable al meu entendre que una ecotaxa turística hauria de tenir una destinació estrictament finalista, amb la qual cosa s'hauria d'emboirar la capacitat recaptatòria del Govern, en aquest punt. És a dir, l'ideal és que el que es pugui recaptar d'una ecotaxa vagi destinat a inversions i a correccions, precisament a corregir aquests costos ocults del creixement de l'economia a partir del sector turístic, indubtablement, aquesta seria la perspectiva que jo particularment veig a l'ecotaxa, no és la que es té a Europa, necessàriament, a Europa funcionen impostos ecològics finalistes i d'altres que no ho són, que tenen una estricta perspectiva recaptatòria per part dels govern, ja siguin regionals autònoms o estatals, que els implanten.

La pregunta, probablement del milió és com afectaria això al nostre model. Seria molt frívol dir-lo que no afectaria res, però també seria igualment frívol dramatitzar la situació de la implantació d'una ecotaxa. Jo no conec cap model econòmic, en aquests moments, que permeti dir "escoltin, si posen l'ecotaxa, això serà un desastre", com tampoc no n'hi ha un altre que digui "si posen l'ecotaxa això serà el Nirvana", no existeix en aquests models econòmics en aquests moments. L'únic que

podem pensar és l'experiència que tenen altres països en la implantació d'aquestes eines fiscals, i la implantació d'aquestes eines fiscals, que han generat animadversió per part de sectors econòmics en aquells països, lluny de crear una situació de dificultat, han creat una dificultat de millora en els sectors en concret. Això és el que, en certa manera, ha generat una certa literatura sobre fiscalitat ecològica o fiscalitat ambiental que indica que aquests impostos, és molt més fàcil posar-los en origen que en destinació, venc a dir, és més fàcil posar un impost com fan els països nòrdics o Alemanya, sobre el petroli, per exemple, o sobre altres tipus de combustibles o d'*inputs* que funcionen en els processos econòmics, que posar-los sobre els fums que s'escampen per un fumeral, és més fàcil fer-ho d'una manera que d'una altra. És molt més fàcil, en aquest cas, cobrar ecotaxes en origen que no cobrar-les en *outputs*, és a dir cobrar-les en funció dels residus que es generen. És molt més dolent per al medi ambient, i el cost que representa el reciclatge, la reutilització, també incrementa, per tant, aquesta partida de costos ocults.

Pens que una ecotaxa, i fixin-se que pens en una ecotaxa que probablement no és tan baixa com la que es pensa, una ecotaxa de 20 euros, això són pedrades, eh?, perdonin que sigui així de clar, perquè no es tracta de ..., fins ara hem estat molt rigorosos, ara començarem a donar alguna pedrada, una ecotaxa de 20 euros, que és el doble del que es planteja, si fa no fa 3.200 pessetes, és difícil de pensar que en el termini més immediat pugui retrotreure la demanda turística, probablement pugui crear alguns problemes en segments determinats d'aquesta demanda, la pregunta que cal fer-se és si és convenient que es creïn aquests problemes en alguns segments de la demanda turística, si tal vegada és interessant que realment hi hagi gent que deixi de venir a aquestes illes perquè ha de pagar un impost de 20 euros. I perdonin la provocació, però val la pena pensar que si concloem que parlem d'una població flotant que distorsiona totes les nostres xifres, que distorsiona la nostra finançació, que genera problemes en tota la nostra bateria d'indicadors, doncs tal vegada que una part d'aquesta població flotant deixi de ser flotant aquí i estable a un altre lloc, doncs no seria massa problemàtic tampoc per a l'economia de les Illes Balears, probablement no seria un drama. Repeteixo i subratllo que probablement, tal vegada, perquè en aquest cas, sí que feim un exercici de piròtècnia estadística, en aquest cas concret.

Una ecotaxa d'aquesta naturalesa implicaria poc més de 20.000 milions de pessetes a l'any, que gestionar-los no crec que sigui complicat, la gestió d'un impost com aquest no és tan complexa com la gestió d'altres càrregues impositives que tenim a la comunitat autònoma i que podem relatar. En qualsevol dels casos, només pressuposant un cost de gestió de l'ordre del 10%, que és brutal, generaria uns rendits molt importants per a la comunitat autònoma, provocaria unes virtualitats al nostre entendre que superarien en escreix els costos que representaria posar un tipus impositiu com aquest. L'ecotaxa, en aquest sentit, això ha passat a altres llocs d'Europa, no a tots, compleix amb una funció, si em permeten, molt pedagògica de cada al consumidor, un impost d'aquesta naturalesa no funciona si no du aparellada una bateria de dades educatives, per dir-ho d'alguna forma, del contrari és molt difícil minvar el consum, es tracta, no només de recaptar, sinó de retardar el problema que

pot generar un determinat consum de recursos, un determinat consum de territori, d'aigua, etc. Per tant, crec que les virtualitats en aquest sentit serien, pens, molt més altes que els defectes, i en aquest cas els exemples d'Europa crec que avalen la possibilitat de la implantació d'un tribut d'aquesta naturalesa.

No sé si he contestat pràcticament el que ...

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, professor Manera. Correspon ara un últim torn d'intervencions, si em demanen la paraula per intervenir. D'aquesta forma, ja hauríem acabat el debat d'aquesta comissió, no ens queda més que agrair les intervencions que han tengut els professors Maluquer i Manera, així com també la intervenció de tots vostès, senyores diputades i senyors diputats, i s'aixeca la sessió. Moltes de gràcies.

DIARI DE SESSIONS

DEL

PARLAMENT

DE LES

ILLES BALEARS

PREU DE LA SUBSCRIPCIÓ

Un any	2.000 pessetes.
Sis mesos	1.000 pessetes.
Tres mesos	500 pessetes.
Preu de l'exemplar	100 pessetes.

Redacció i Administració
PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 16
PALMA DE MALLORCA

Imp. Parlament de les Illes Balears. Palma